

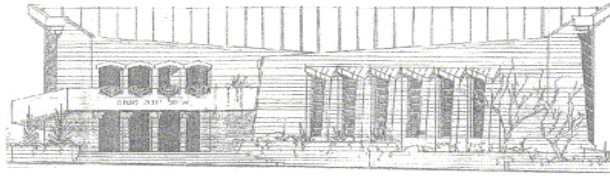
Ohel Yonah Menachem

Synagogue &
Community Center

Rabbi David Spektor

דוא"ל:

vaad@ohelyonah.com

אוהל יונה מנחם

בית כנסת
ומרכז קהילתי

הרב דוד ספקטור

אתר אינטרנט:

www.ohelyonah.com

דרשה מאת הרב דוד ספקטור לפ' כי-תשא תשע"א בנושא:

עגל הזהב בסיני ובעין הוד

שבת שלום. קראנו היום בתורה על יהודים שרקדו פעם לפני כ-3300 שנה מסביב לעגל הזהב. אחי ורעי זה לא היה פעם, זה קורה כל שנה וגם בפסח האחרון, לא רחוק בחצי האי סיני אלא כאן בארץ, על הכרמל, בכפר האומנים עין הוד. כבר 19 שנה בכל פסח מובילים שם את עגל הזהב למרכז הכפר, רוקדים סביבו ואחר-כך בא מישוה שמחופש כמשה רבנו ושובר את הלוחות ותושבי הכפר ואורחים רבים שורפים ביחד את העגל הזהב הזה העשוי מעיסת נייר מוזהב, כפי שעשה בזמנו משה רבינו וַיִּקַּח אֶת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף בְּאֵשׁ וְהֵם רֹקְדִים סָבִיב הַשְּׂרִיפָה מִשָּׁךְ כָּל הַלַּיְלָה. באיזה עיתון (יום ליום, ט אדר א' תשע"א) רצו לקשר בין שריפת עגל הזהב בפסח לבין שריפת יערות הכרמל וחלק מבתי עין הוד. גם האשימו את אנשי עין הוד שהאירוע השנתי בפסח כולל אפיית פיתות עם ערבים ודברים פרוצים. אני אישית הכרתי את עין הוד מזווית אחרת. לפני כמה חודשים הלכנו בלילה בשבילי המושב ניר עציון על הר הכרמל, הסמוך לעין הוד. ראינו אור שבוקע ממסגרייה אמנותית. נכנסנו וראינו שם יהודי שעובד כל עוד הנר דולק על יצירה אומנותית עשויה ממתכות שונות. הוא סיפר לנו שהוא מעין הוד, שפעם היה ישוב ערבי ועכשיו גרים שם אמנים יהודיים. אף שאין להם בית כנסת הם כל שבת מתפללים עם ספר תורה בבית אחד ורבים משתתפים ויש שם שיעורי תורה וקבלה. וסיפר לי מי שאחראי על העירוב בניר עציון שבשריפת יערות הכרמל האש נעצרה בדיוק בקו העירוב של ניר עציון ועכשיו בקשו גם אנשי עין הוד שיקימו להם עירוב. זה אותו עין הוד הנחשב בעיני רבים למעוז של השמאל הישראלי החילוני. משהו קורה בארץ הזו. כנראה יש שם כאלה שבאמת שורפים את עגל הזהב ומחפשים את א-לוהי ישראל המקורי. וכך כתב אהוד בנאי בשירו על עגל הזהב: "אנחנו כאן בלב מדבר. צמאים למים חיים ואתה על ראש ההר, מעל העננים. אין שום אות אין סימן. כל כך הרבה ימים. במעגל סגור מסתובבים. סביב עגל הזהב. אין מי שיכה על הסלע. מי ייתן כיוון. באפילה כאן נלחמים על כל פירור, סביב עגל הזהב. הוא לא יורד מראש ההר. הוא לא יורד אל העם." אין ספק שיש בשיר הזה של אהוד בנאי בטווי חזק למה שרבים מאמינו הרחוקים מאור תורה מרגישים: צימאון "למים חיים, למי שיתן כיוון." וכך מפרש אור החיים (שמות לב, א ד"ה אשר) שחטא העגל לא היה עבודה זרה קלאסית: "ולעולם לא מרדו בסיבה ראשונה אלא שרצו באמצעי, ואולי חשבו שלא ציוה ה' על איסור האמצעי אלא כל עוד שיהיה משה." זה לימוד זכות נפלא. לפי אור החיים הם לא מרדו בהקב"ה, הם המשיכו להאמין בו אלא רצו גם אמצעי בינם לבין ה': משה או עגל הזהב. במחילה, לא כך נראה מפשט הפסוקים. עם ישראל קרא לעגל הזהב במפורש: (שמות לב, ד): אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל! ולא אמצעי בינם לבין ה'. וכך היה גם בבית ראשון (מלכים א': יב, כח-כט): וַיַּעַשׂ (המלך) ירבעם בן נבט) שְׁנֵי עֲגֵלֵי זָהָב וַיֹּאמֶר: הִנֵּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׂם אֶת הָאֶחָד בְּבֵית אֵל וְאֶת הָאֶחָד נָתַן בְּדָן. ולמה עגל? מבקרי המקרא אומרים שהעתיקו את זה מהעיר מוֹף במצרים ששם הפר סימל את האליל אפס, אל הפוריות. אז אנו במבוכה ושואלים: האם היתה כאן בעגל הזהב עבודה זרה: כן או לא? נראה שרק על רקע התקופה נוכל להשיב ולהבין מה קרה כאן. זו תקופת הנבואה שהתחילה עם אדון הנביאים משה וממשיכה עם נביאי בית ראשון. נבואה היא לא רק תקשורת מחוץ לחלל, SMS ישיר עם הקב"ה. נבואה זה כח דמיון מפותח מאד, אלה עוצמות חזקות מאוד. בתקופת הנביאים ה' הוא קרוב מאד לכל אדם. עד כדי כך שמרגישים אלוקות בכל אבן משכית ובלטה ומשתחוים לה, ומרגישים אנרגיות וחיות בכל אילן ועובדים לאשרה, לאילן המקודש לעבודה זרה. כל-שכן שחשים את העוצמה, החיות והחיוניות שיש בכל בעל חי. הפרה היא קדושה כמו בהודו ומשתחוים לעגל ומייחסים לו תכונות על אנושיות ככח הפוריות ואומרים: אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל. תקופת הנבואה היא תקופה של יצר חזק מאד לעבודה זרה. לכן התשובה לשאלה: האם מעשה העגל היה עבודה זרה, היא, שבהתחלה: לא, אבל אחר-כך: כן! בהתחלה החשיבו את עגל הזהב כאמצעי במקום משה: עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים, כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ, לֹא יָדַעְנוּ מֶה הָיָה לוֹ, אבל אחר-כך התגבר יצר של עבודה זרה והחשיבו את העגל לא-לוהים ממש: וַיַּעַשׂוּהוּ עֵגֶל מִסִּכָּה וַיֹּאמְרוּ אֵלֶּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל. זה דומה לטעות אנוש ודורו, שבשלב ראשון ראו את הכוכבים כאמצעים בינם לבין הא-ל ורק אחר-כך התדרדר המצב והם עבדו רק לכוכבים ושכחו מה', כפי שהסביר הרמב"ם את התפתחות העבודה זרה בעולם (א, א-ב): "בימי אנוש טעו בני האדם טעות גדולה: אמרו הואיל והאלהים ברא כוכבים אלו התחילו להשתחוות למולם כדי להשיג רצון הבורא, כלומר הכל יודעים שאתה ה' הוא לבדך אבל טעותם שזה ההבל (להשתחוות לכוכבים) רצונך הוא. אחר שארכו הימים עמדו נביאי שקר ואמרו שהאל צוה להם: עבדו כוכב פלוני ועשו צורתו כדי להשתחוות לו." גם היום יש שיבה אל הטבע, אל הירוק, אל מה גדלו מעשיך ה' ויש התפעלות מהעוצמות שיש בחיים הטבעיים הטהורים. זה נפלא, אבל רק נזהר שלא ניפול שוב בחטא העגל ונעשה מכל דבר אליל. אפילו לא מאנשים גדולים עם עוצמות רוחניות מרשימות. הם לא יותר גדולים ממה רבינו, שקרן עור פניו. נזכור שכל זה אמת, אבל רק בתור גלוי אלוקים, אלוקות ולא אלוקים! ואנו נעבוד ישירות למקור החיים בלבד, לאלוקים חיים ומלך עולם!